

וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק (כו, מב)

ח. ועי"ש בתרגום יונתן: "ואדכר ברחמין ית קיימא דקיימית עם יעקב בבית אל ואוף ית קיימא דקיימית עם יצחק בטוור [פי' הר] המוריה".

ביאור ברית זו שנכרתה עם יצחק נראה ע"פ דברי הרמב"ן עה"פ (בראשית כו, ג) "והקמתי את השבעה אשר נשבעתי לאברהם אביך", שכתב, וז"ל: "ונראה שזה המאמר והקמתי את השבעה יחשב שבועה, ולכך תמיד יאמר בתורה (שמות לג, א) הארץ אשר נשבעתי לאברהם ליצחק וליעקב וכו', כי לא מצאנו שבועה ליצחק בלתי זאת וכו'. ויתכן שהוסיף לו ליצחק בשבועה הזאת שיקיים בו בעצמו השבועה אשר נשבע לאברהם אביו שיהיה הוא ברכה בעמים כאשר אמר לאברהם אביו והתברכו בזרעך כל גויי הארץ" וכו', עכ"ל. ומעתה ה"ברית" עם יצחק בהר המוריה המבוארת בדברי התרגום יונתן היינו השבועה שנשבע הקב"ה ליצחק לקיים את שבועתו שנשבע לאברהם אבינו בהר המוריה.

וע"ע בפרשת וירא מאמר "עקדת יצחק לזרעו היום ברחמים תזכור" [אות ג] במה שנתבאר ע"פ דברים אלו, ובמה שנתבאר שם דברי רש"י כאן במש"כ "ולמה לא נאמרה זכירה ביצחק אלא אפרו של יצחק נראה לפני צבור ומונח על המזבח".

וזכרתי להם ברית ראשנים אשר הוצאתי אתם מארץ מצרים (כו, מה)

ט. פרש"י מדברי חז"ל: "ברית ראשונים, של שבטים".

ומבואר בדברי חז"ל שאף ובעיני בני אדם נתפסת מכירת יוסף כמעשה שלא ייעשה בשום פנים ואופן, ושאינו יאה ומתאים לשבטי י-ה¹¹. ברם מבט התורה והשקפת חז"ל על מעשה זה שונים בתכלית ולא נפגמה בריתם. וב"סליחות" מבקשים אנו "זכור לנו ברית ראשונים" - "של שבטים".

11. ואף בעיני המצרים השפלים והמשוקצים במ"ט שערי טומאה נחשב היה מעשה המכירה למעשה בוגדנות נורא ואיום, כדברי הרמב"ן (בראשית מה, א) בביאור ציוויו של יוסף "ויקרא הוציאו כל איש מעלי ולא עמד איש אתו בהתודע יוסף אל אחיו", וז"ל: "וטעם בהוצאה, שהוציאם משם כדי שלא ישמעו בהזכירו להם המכירה, כי תהיה להם (לחרפה) וגם אליו למכשול, שיאמרו עבדי פרעה ומצרים עליהם, אלו אנשי בוגדות, לא יגורו בארצנו ולא ידרכו בארמונותינו, בגדו באחיהם גם באביהם בגדו, מה יעשו במלך ובעמו, וגם ביוסף לא יאמינו עוד".